

Hårderups posten

Nr 46 — November 2016
40 kr.

*Killanders smedja har helt bytt skepnad.
Gertrud och Kjell satsade på ett nytt hus.*

DE SATSAR PÅ HEMBYGDEN

- Text Bertil Persson, Härderupshult -

Kjell och Gertrud Svensson har båda sina rötter i bygden, i Härderup och Starrarp. De har varit verksamma i bygden hela livet, bedrivit jordbruk och affärsverksamheter m.m. De köpte den s.k. Killanders smedja och totalrenoverade bostaden och planerade för sitt pensionärs liv där. Men den olycksaliga branden kom emellan. Men de gav inte upp! Istället har de låtit bygga ett helt nytt hus på tomten. Det blev fantastiskt fint.

Därmed får den här fastigheten också fortsätta att vara det riktmärke och den vägdelare, som den alltid har varit. Killanders smedja är ett begrepp här i bygden. Här möts vägarna till och från Härderup, Skumparp, Starrarp, Bjälkhult respektive Härderupshult, Starrarps ora.

Smedjan var på sin tid en betydelsefull mötesplats. Hit kom folk från tre håll för att sko sina hästar eller få gjort allahanda smidesarbeten. Eftersom Frenninge och Vollsjö var centralorter för de norr därom liggande byarna, så var här ständig trafik. Ibland stannade folk till bara för att prata och få nyheter med sig. Men det var naturligtvis en mansdominerad mötesplats. Kvinnor hade mera sällan ärende till smedjan.

Och vi barn fick aldrig gå in i smedjan, men ibland gjorde vi det ändå, så jag har sett min farbror August Killander arbeta vid ässjan med eld, gnistor och rök omkring sig, berättar Elvy Killander.

Elvys broder Per har bidragit till denna artikel med fakta om smedsläkten Killander. Hans son Magnus har nämligen släktforskat. Som en kuriositet kan nämnas att det har funnits smeder i släkten även fram i vår tid, men det gäller inte släktforskaren Magnus. Han sysslar med något helt annat på en helt annan plats. Han är nämligen jurist i Sydafrika.

Det har alltid, inom släkten Killander, påståtts att de härstammade från ätten Zaphf, som kom till Vallarum på 1680-talet. Det är troligt, men inte helt klarlagt. En sak är dock klar. Det är en mycket gammal smedsläkt. Minst 6 generationer. Och alla i Frenninge.

Vi börjar med smeden Jöns Jöransson, född 1734 på Frenninge 26. Det var före skiftet och alla gårdar låg

samlade i byn. Så även Frenninge 26. Skifteskartan från 1832 hänger i sin helhet inramad på en vägg inne i entrén till Församlingshemmet i Frenninge. Se om ni kan hitta gården där.

Anders Jönsson, född 1776, är nästa generation och var också smed på Frenninge 26.

Per Andersson, född 1811, är nästa generation smeder. Även han född på Frenninge 26, men det är denne smed som 1849 flyttar till Frenninge 19, alltså smedjans nuvarande plats strax norr om byn. Om flytten har samband med skiftet några år tidigare, vet vi inte. Vi vet heller inte om det nya stället redan var bebyggd och bebodd, eller om Per Andersson var nybyggare på fastigheten. Till fastigheten hör ett par tunnland mark, norr om husen. Även på August Killanders tid drevs småbruk parallellt med smedjan, vilket var det normala på den tiden.

Efter Per Andersson kom dennes son Jöns Persson, född 1850. Jöns fick gesällbrev i Blekinge 1873. I samband med detta tog han sig namnet Killander.

Jöns Persson Killander fick 8 barn. En av dem hette August, född 1887. Det skulle så småningom bli han som övertog smedjan.

Om August Killander finns det en hel del att berätta om. Han arbetade först hemma hos sin far i smedjan efter konfirmationen. Därefter arbetade han på en vagnfabrik i Arlöv, som tillverkade järnvägsvagnar. Sedan var han reparatör på sockerbruket i Arlöv. 1910 genomgick han hovbeslagsskolan i Alnarp.

År 1918, medan kriget pågick, tog han arbete som reparatör på en torvmosse i Emmaljunga. Därefter åkte han hem och köpte smedjan av sin far 1920. Smedjan hade då varit utarrenderad i 12 år.

August Killander blev vid sidan om smedyrket också lokalpolitiker i först Frenninge kommun och sedan i Vollsjö storkommun.

Han var känd som övertygad och inbiten socialdemokrat. Alltid i opposition mot den borgerliga majoriteten. Han prenumererade på tidningen Arbetet och när någon ibland tvivlade på sanningshalten i

hans påståenden så kunde han svara:

Ja, men det har stått i Arbetet.

Enligt hans uppfattning stod tidningen Arbetet för den absoluta sanningen. Det finns också vittnesmål om hans sociala patos och hur han tog parti för de mindre bemedlade. Enligt sonen Arne, så var där ibland besök i hemmet av politiker, som senare skulle bli kända, t.ex. Ernst Wigfors och Per Edvin Schöld. Ernst Wigfors blev finansminister och Per Edvin Schöld var bland annat försvarsminister under kriget.

Otto Nilsson i Starrarp var åhörare vid ett politiskt tal av Per Edvin Schöld från dansbanescenen i Härderupshult på 1920-talet. Säkerligen låg August Killander bakom detta, som det skulle det visa sig, celebra besök i Hultet.

Smedjan överlät han efterhand till sonen Arne. 1946 byggdes också ny smedja. Den är byggd av cementblock, som är gjutna på platsen. Visserligen går uppfattningarna mycket isär

om när smedjan byggdes, men Kjell Svensson har hittat en inskription i putsen på en innervägg. Där står 4/9 1946. Därmed bedömer jag byggåret som klarlagt. 1969 arrenderade Arne ut smedjan till Agne Jönsson, som arbetat i smedjan sedan 1960. Arne tillträdde istället en plats som mekaniker i Landstinget.

År 1972 stängdes smedjan för gott. Tiderna hade förändrats.

Men Arne och Rosie fick många år tillsammans som pensionärer i den renoverade smedjebostaden. Arne kunde berätta många historier om människor han mött. Historierna vittnade om den betydelsefulla mötesplats Killanders smedja en gång hade varit.

Läs mer:

I Föreningen Frenningebokens allra första bok, Frenninge socken genom tiderna, sidorna 297 och 298 berättar August Killander om sitt liv och sin tid som smed i Frenninge.

August Killander utanför nya smedjan, som ännu finns kvar.

Fr. v. ??, farmor Karin, farfar August, mor Brita med Eva framför, far Allan och därbakom Arne. Eva Åkerbloms bild.

Inramad teckning av Killanders smedja för 1934. Smedjan fanns innanför dubbeldörren i den södra gaveln. I det lilla huset t.v. skodde man hästar. En vanlig syssla för en smed på den tiden.

Flygfoto, troligen i början av 50-talet. Stall och loge i västra delen av norra längan.

18. De' va' nabbons påg.

Vals
Tempo = 150

Text & musik Sven Ulatofta

När Knut han gick runt-om-kring vång-en en
 da', för att se på sin ru', ja den väx-te ju bra. Då bak-om ett
 sten-gä-re fick han då se, ett skå-de-spel vär-re än T-V kan
 ge. De' va' nab-bons påg me' mös-san i hand, som på si-na ba-ra
 knän, han fr-ia å bad. Att tös-en så ung å gran-ner skul-le de-la hans
 bröd å de-la på liv-ets mö-da i lust å i nöd.

2. Där bagom sitt stengäre Knut han va' kvar,
 när tösen på hin sian hon svara ja.
 Å de' som sen hände bag gäred en gång,
 de' trodde dom nog ej skulle bli te' en sång.
 refr.
 De va' nabbons påg, me' mössan i hand,
 som på sina bara knän, han fria å bad,
 att tösen så ung å granner skulle dela hans bröd
 å dela på livets möda i lust å i nöd.

NY BUSSKUR I STARRARP

- Text Bertil Persson, Hårderupshult -

Den gamla busskuren var både gammal och murken och i byalaget hade en rivning diskuterats i flera år. Vid senaste byastämman träder lägligt nog en ny person in i handlingen, nämligen Staffan Salomonsson, nyinflyttad i byn. Hans förslag mottogs positivt i byalaget.

Sedan gick det snabbt. Efter bara några veckor var den gamla busskuren borta och en ny, av mera hållbar konstruktion, var på plats.

Det pågick under våren ett stort försköningsarbete i Osbyholm. Bl.a. skulle byn få helt ny busshållplats och den gamla busskuren skulle bort.

Det var meningen att den skulle skrotas, men jag tyckte att det var bättre att den kom till nytta på annan plats. Där är inget fel på den, säger Staffan. Visserligen blev nog många förvånade när där plötsligt stod en ny busskur med namnet Osbyholm på i starrarpskorset. Men även denna detalj rättades till av Tommy Alatalo, så snart stod där korrekt namn, Starrarp.

Det är nog unikt att en by har en modern busskur, men ingen busslinje. Så nu gäller det för starrarpsborna att fylla den med skolbussbarn. Nåväl den har redan fått ytterligare en funktion som bibliotek. Det berättar Ewa Andersson om i en annan artikel här i Hårderupsosten.

Staffan tycker att det är roligt att, som nyinflyttad, kunna göra något bra för byn.

HELENA SOFIA BRUZELIUS

- Född i fel tid -

- Berit Anderberg, Höör -

Hon hette Helena Sofia Bruzelius. Hennes betydligt yngre syster Victoria gifte sig i besvikelsen över en inställd konstnärsutbildning. Victoria vantrivdes i sitt förhastade äktenskap men blev känd och erkänd under pseudonymen Ernst Ahlgren. Om Victoria har det skrivits mycket av många. Hon är en av våra stora författare.

Om Sofia finns det få uppgifter. Vilken läggning och vilka talanger hade hon? Vad kan hon ha velat med sitt liv?

Av kyrkböckerna framgår, att hon föddes i Trelleborgs socken 5 februari 1836. I stora boken I-II, Victoria Benedictssons dagböcker, kommenteras hennes göranden och låtanden på några ställen. En levnadsbeskrivning av hennes mor och brev från doktor Hjalmar Frenzel, daterade 1972-73, nämner hennes boendeförhållanden de sista trettio levnadsåren.

Sofias ungdomsår borde åtminstone materiellt ha varit bekymmersfria. Hennes far, Thure Bruzelius, hade brutit släktens prästlängd och slagit sig på jordbruk. Gården i Fru Alstad norr om Trelleborg låg i en rik jordbruksbygd. Han var också auditör, hade tjänst som juridiskt biträde inom krigsmakten. Men Fredrik Böök karakteriserar honom som "lätsinnig", och hans yngsta dotter Victoria citerar en av hans gamla pigor, som efter en hård för behandling utbrister:

- Men go'bevare me väl, ja tror han lägger yenen ihop på voss!

Äktenskapet med Helena Sofia Finerus var problematiskt. Hon var djupt religiös och i Stora boken beskrivs hon som "klemig", vill undvika sånt, som är tråkigt och "gör ont". Makarna lär ha bott i var sin ända av huset, sågs bara vid middagsbordet. Trots det föddes sex barn, varav två dödfödda. Ende sonen dog 13 år gammal. Äldsta dottern Margarethe gifte sig Ekström och flyttade då till Hårderups Boställe, nr 9.

Beroende på lätsinnighet eller av andra skäl tvingades familjen efter konkurs 1863 att nöja sig med ett mindre ställe. Redan 1867 såldes även det hemmet, och Sofia, kallad Fia, och hennes föräldrar bo-

satte sig i Hårderup hos Margarethe. Fia var då i trettioårsåldern, ogift och utan egen försörjning. Även sen fadern dött 1875, bodde Mamma och Fia kvar i ett par rum på Bostället. Och i Hårderup skulle Fia stanna ytterligare drygt fyrtio år.

I Stora Bokens notiser framstår Fia som både självständig och självsäker. "Hon har ett sätt att knycka på nacken och dra på munnen till ett försmädligt leende". Fia ondgör sig över en ung manlig gäst, som klagar över att ha blivit våt om fötterna. Bortskämda karlar! Förresten förstår hon sig inte på hans så kallade humor heller. Och när mamma ber Fia om något, svarar hon tillgjort vänligt i "en ton som ville hon bitas": "Låt mig bara få hatten af så skall jag göra Hvad mamma vill!".

Den 22 augusti 1885 befinner sig Victoria Benedictsson i Hårderup på besök. Hon beskriver tristessen, det är oktoberstämning. Där är visst "välment och hemlikt. Blommor i vaserna, mattor på golvet och ordning öfver allt". Men allt är stumt och enformigt, tiden står stilla. Till och med matrumsklockan har slutat slå. Och klangen i pianot inger undergångsstämning. Dessutom är man "totalt utan resurser", kan inte "köpa så mycket som en hvetebulle".

Margrethe hade efter Ekströms död hamnat på obestånd. Mamman vägrade låna henne 4.000 kronor, fastän riksdagsman Märten Trulsson i Starrarp talte med "gumman". Fia - "feg som vanligt" - läste in sig. Trots penningbekymren kunde familjen troligen stanna kvar på Bostället. Dock uppger Frenzel, att fru Ekström "senare kom att bo hos mina föräldrar till sin död" 1895.

Hjalmar Frenzels föräldrar, Nils Nilsson och Maria Persdotter, ägde småbruket Hårderup nr 1, kallat Paradiset. Det ligger väster om Hultet. Maria ska enligt sonen, ha lovat fru Ekström, att ta hand om den tredje av systrarna Bruzelius. Hjalmar Frenzel hade nio syskon, så förhoppningsvis fick Fia eget rum i Paradiset. Hon kan ha fått lämna det 1912, då Hårderup 1 såldes och, de nu till åren komna, Nils och Maria byggde ett nytt hus på en från gården avstyckad tomt. Kyrkboken uppger att Sofia året före

sin död 1917 vistades å Frenninge 12 hos Ferdinand Mårtensson. Där låg hon ständigt till sängs, "njöt god omvårdnad, mat för 1,50 om dagen". Hon blev 81 år gammal, och som dödsorsak anges ålderdomssvaghet.

Hur upplevde Sofia den ekonomiska utförsbacken, flyttningarna och det ständiga beroendet av andra? Hur tog hon den berömda systemens spektakulära självmord i Köpenhamn 1888 och förlusten av den övriga familjen? Vad sysselsatte hon sig med under alla ensamma år? Skrev och tecknade hon lika bra som sin lillasyster? Inga spår av sådant finns veterligen bevarade.

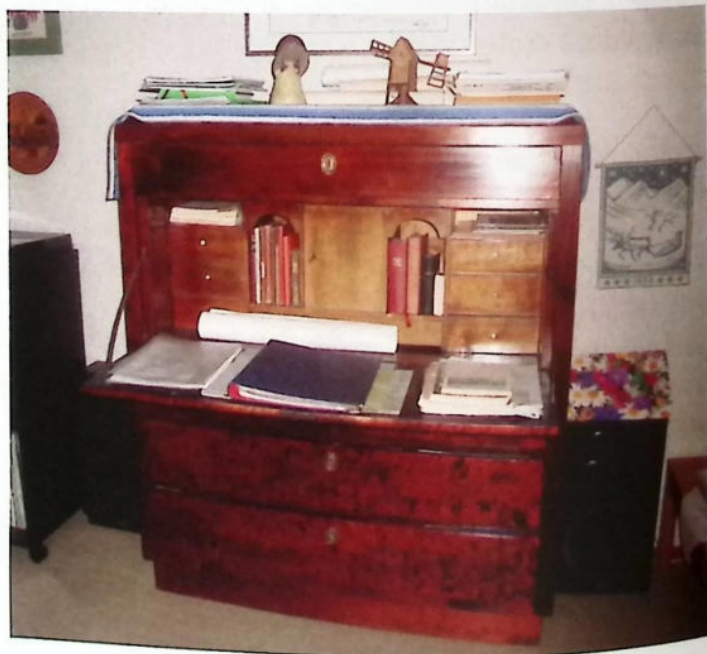
Att något av den forna glansen ändå fanns kvar hos Sofie Bruzelius intill slutet, det bevisas av ett antal saker i mitt hem, som jag som barn undrade över: Några udda kaffekoppar med granna blommor och förgyllda inskriptioner, sockerkar och gräddkanna i orangefärgat glas, en sirligt bemålad vattenflaska med tillhörande vattenglas, ett tekök i mässing. Mor sa, att dem hade min morfar köpt på auktion. De hade tillhört Sofia Bruzelius.

- Hon satt hos far i bageriet och drack öl.

Tyvärre räckte min nyfikenhet inte längre än så. Min mor hjälpte till i bageriet i Starrarp och hade nog kunnat ge besked om, vad som där avhandlades, mens degarna jäste. Man kan se framför sig bagare

Sofies kaffekoppar m.m.

Chiffonjén

(Faktauppgifter framtagna av Lars Larsson, Hårdepshult.)

Helena Sofia Bruzelius ger intryck av att ha varit både intelligent och självsäker. Hon var kritisk och slagfärdig. Men fångad i sin tid. Vad hade hon kunnat bli, om hon fötts hundra år senare? Kanske en bra författare – utan manlig pseudonym. Kanske en samhällskritisk tecknare eller grävande journalist. Och troligtvis feminist.

I kvarlåtenskapen efter honom finns också hennes chiffonjé och en av hennes klänningar. Den är modell 1800-tal och var knappast något för hans modevetna döttrar. Agnes Olander skänkte klänningen till Färs Härad Hembygdsförening på 1970-talet, så den bör finnas i dess samlingar.

Nils Olander med uppkavlade armar och skägget knutet i nacken underhålla sig med Sofie, som smuttar på sitt öl. Trots stor åldersskillnad och olika bakgrund måtte de haft utbyte av samvaron. Olander var känd som en kritisk och krävande person och skulle inte ägnat sig åt meningslöst pladder. Kanske var Sofie tillräckligt rapp i repliken för att roa honom, och hon fick en stunds avbrott i tristessen. Och att den ekonomiskt sinnade mannen ropade in så många av hennes tillhörigheter, det tyder ju på, att han hade fäst sig vid den gamla damen.

Min syster Ella i Sofies klänning

T.v. Sofies mor, Helena Fineus. I mitten Sofie Bruzelius. t.h. Äldsta system Margarethe Ekström. Porträttbilderna är hämtade från Stora Boken Volym II

BISNACK

- Av Katarina Nilsson, Starrarps Ora. -

Sedan några år tillbaka bor jag och Annelie Agnesson i Starrarps Ora. Sista huset på vägen med skogen som närmaste granne. Och Ulla och Bengt i huset bredvid. Närheten till naturen var det som drog oss hit.

Vi tyckte omgivningarna var så vackra när vi åkte hit för första gången. Vi la ett bud direkt.

Sedan i våras har här bedrivits företagsverksamhet. Jag har bestämt mig för att satsa mer på min biodling. Honung från de egna bigårdarna säljs under namnet Norregårds honung. Bin är något som behövs idag mer än nånsin. Med giftiga bekämpningsmedel, miljöförändringar, (som att det gamla, småskaliga odlingslandskapet försvunnit,) och olika sjukdomar som drabbar tambin kan en hjälpare hand vara det som gör skillnaden. Två tredjedelar av alla grödor som odlas i världen och en tredjedel av det du stoppar i din mun kräver pollinering. Och bin är vår största pollinerare.

Intresset för bin och naturen har jag ärvt av pappa som också var biodlare. Och hans får före honom. När jag var liten var jag mest rädd för bina men tyckte ändå det var fascinerande att höra om binas olika sysslor och hur bisamhället fungerade. Som tur är har det hänt en hel del på avelsfronten så bin är mycket snällare idag än pappas arga bin var. Självt har jag snälla bin i huvudsak från Lundatrakten.

Fakta om bin

Bin lever i kolonier med uppemot 60 000 - 80 000 individer i varje samhälle sommartid. I varje bisamhälle finns det en drottning och det är hon som lägger alla ägg. Under högsäsong kan det bli upp till 3000 ägg om dagen. Hon styr också samhället med hjälp av sina feromoner, dvs doftämnen som påverkar arbetsbina.

Bina kommunicerar med varandra med hjälp av att dansa. De går i en cirkel eller en åtta och darrar

på bakkroppen för att tala om var en nektar- eller pollenkälla finns. Forskning har visat att bin kan överföra information mellan sig om väderstreck, avstånd, vilken sorts dragväxt, hur jobbigt det är att ta sig dit och om det finns mycket eller lite nektar eller pollen på platsen.

Medelskörden av honung i Sverige är 30 kg per samhälle.

Bin producerar många nyttiga produkter som används i folkmedicin världen över. Förutom honung så tillverkar de propolis. Propolis är bakterie-, virus- och svampdödande. Det används historiskt till sårvård och halsont. Bina använder det för att klä insidan av kupan med i förebyggande syfte.

Pollen har fått en ökad marknad i och med den senaste tidens hälsotrender p.g.a. att det innehåller protein, vitaminer, mineraler, flavonider och karotenoider m.m. Bibröd är pollen och honung som bina bearbetat med sina enzymer. Bearbetningen har gjort att näringsämnen har blivit mer lättillgängliga för kroppen att ta upp. Bibröd kallas för det mest kompletta kosttillskottet i och med att det innehåller allt en människa behöver förutom vitamin b 12 och vatten. Det är dessutom naturligt och inte kemiskt som de flesta kosttillskott idag är. Bina använder det till att mata sina yngel med och för att göra drottninggelé som är drottninglarvernas speciella mat.

Bin är inte släkt med getingar som många tror. Getingar är till skillnad från biet även köttätare och skulle mycket väl kunna fånga och döda ett bi. Myror tillhör däremot samma släkt som bin.

Ett bi dör efter den stuckit någon. Därför sticks bin ogärna. Gadden har hullingar som gör att den fastnar i skinnet och dras av tillsammans med giftblåsan som sitter kvar på offret och fortsätter att pumpa in gift. Bästa sättet att ta bort en gadd är att dra med nageln vertikalt över sticket. Man förhindrar då att trycka in mer gift i sticket.

Forskare i Lund har hittat 13 unika mjölksyrebakterier i biets honungsmage. Dessa bakterier har förmågan att producera upp emot 100 olika antibakteriella ämnen - inklusive antibiotika. Studier av sårhäkning har hitintills visat mycket goda resultat.

Dessa antibakteriella ämnen hittas även i honung.

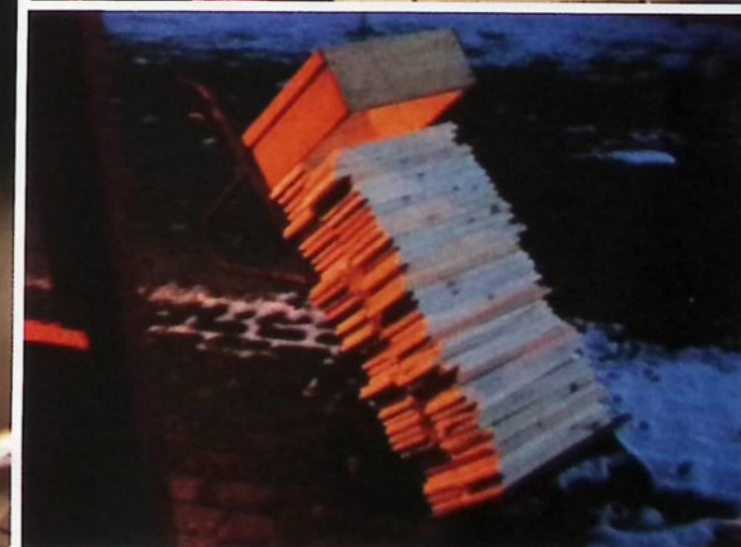
Första flygturen efter vintern

Honungskakor

Bi med pollen

Skattlädsbygge under vintern

LITE HISTORIA OM NORREGÅRD

- Av Bertil Persson Härderupshult med hjälp av hembygdsforskarna Staffan Persson, Hörby och Lars Larsson, Härderupshult. -
Tack också till Gunny Nilsson, Vollsjö och Mikael Thyren, Starrarp.

Namnet Norregård är skäligt eftersom det är den nordligaste av gårdarna på Starrarps ora. Jag tror dock kanske att namnet uppkom när Olof och Hilma Persson köpte ytterligare en gård, strax söder om. Då blev det nog Norregård och Södergård.

Jag kan inte motstå frestelsen att börja historien om Norregård på en helt annan plats och i ett annat land nämligen i Pommern i Tyskland.

Jöns Heggelund var ryttare vid Södra Skånska Kavalleriet, Livkompaniet. Han finns med som ryttare nr 106, 1759 den 5 oktober, då var han 20 år. Livkompaniet samlades för mönstring i Brösarp den 22 juni 1757.

Överfarten till Pommern skedde i september. Den 13 september sattes regementet i marsch mot Ryssland. Hela armén drog sig sedan norrut utan att ha deltagit i någon svårare drabbning. Vintern och våren fördrevs med exercis och övningar.

21 januari 1758 förrättades generalmönstring och sedan återgick man till sina tidigare förläggningar. I december 1758 överfördes regementet till Rugen i Pommern.

Vistelsen i Pommern blev långvarig och upprottet kom först i augusti 1759. Vinterförläggningen skulle bli i Svenska Pommern vid floden Peene. Här var förhållandena mycket bättre och därav var hälsotillståndet gott.

Jöns blev stationerad i Elsenaw den 21 november 1760, under öfverste Hans Hinderich von Liewens befäl. Öfverstelöjtnant var Lewenhaupt. Majorer var Märren och Gabriel Sparre.

Den 22 maj 1762 slöts freden i Hamburg. Med början den 7 juli transporterades trupperna hem till Ystad och Skåne.

Eftersom Jöns var i Pommern i juli 1762, så finns det anledning att misstänka att hans hustru Katharina Margareta Bolik härstammade från Pommern. Deras första barn föddes i Starrarp den 2 januari 1763. Katharinavaralltså gravid när delämnade Pommern 1762. Paret fick 6 barn tillsammans.

Jöns var kvar som ryttare tills han erhöll avsked från sin post den 26 maj 1775. Jöns och Margaretha bodde kvar i Starrarp under sin ålderdom. Båda dog 1807.

En av de sex barnen hette Erik Heggelund. Han gifte sig med Margareta Christoffersdotter Hellman. Denne Erik Heggelund är den äldst kände ägaren av Norregård. Han arrenderar även en del av Puus kronoboställe.

Vid skiftesförrättningen 1821 på Starrarps ora, fick han tilldelat sig den nordligaste väst-ostliga remsan. Den delades troligen på 1830-talet och Norregård utgör den västliga delen av den ursprungliga fastigheten. Familjen Heggelund bodde fram till skiftesförrättningen i det enda hus, som då fanns i Starrarps ora, nämligen det allra första på Starrarpsoreväg. Där nu Ann-Kristin och Leif bor. Nuvarande byggnation där är av betydligt senare datum.

Ägarförteckning:

1818 - ca 1837

Erik Heggelund och Margareta Christoffersdotter Hellman. 6 barn varav 2 når vuxen ålder. Deras son Christoffer blir ägare till den östra halvan närmast Puus.

1837? - 1853

Håkan Lundgren och Anna Erikdotter, dotter till förre ägaren.

1853 - 1876

Ola Håkansson och Elna Olsdotter.

1876 - 1880

John Mårtensson och Hanna Nilsdotter.

1880 - 1917

Mårten och Hanna Bengtsson

1917 - 1918

Karl och Maria Johansson

1918 - 1919

Martin och Ellen Jönsson

1919 - 1921

Mårten och Ida Svensson

1921 - 1966

Olof och Hilma Persson

1966 - 1979

Domänverket

1979 - 2002

Ingalill och Rolf Thyren

2002 - 2013

Per Johan Ivansson

2013 -

Annelie Agnesson och Katarina Nilsson.

1880 - 1918

Mårten Bengtsson och Hanna Larsdotter. De fick tre barn. Karin, Olof och Nils, som blev välkänd cykelreparatör i Skumparp.

1921 - 1966

Olof Persson och Hilma f. Nilsson. De fick 9 barn. Dagny -22, Yngve -23, Gunny -25, Asta -26, Konrad -27, Sture -29, Knut -30, Ove -35 och Svante -38.

1966 -1979

Domänverket. De planterade granskog på hela arealen och hyrde ut bostaden till sommargäster. Under denna period revs, den i vinkel med boningslängan liggande, logen.

1979 -2002

Ingalill och Rolf Thyren. Under denna period var det fritidshus.

Norregård på 30-talet. Lagg märke till bikuporna i söderläge vid stengärdet.

BYACYKLING I STARRARP

- Text o bild: Ann-Britt Thörnblad, Starrarp -

Idén till byacyklingen fick jag när jag mötte Rönås byalag ute på en av sina byacyklingar, detta borde vi kunna göra i Starrarp också tänkte jag då. När jag framförde förslaget på ett Majgille gick det som det brukar gå när man kommer med förslag... Svaret blev: Det låter ju jättebra, då håller du i det.

Sagt och gjort, när jag blev Starrarpsbo "på riktigt" blev visionen verklighet och sommaren 2015 startade byacyklingen.

Vi träffas vid busskuren i Starrarp, alla har fikakorg med sig, och där och då bestämmer vi var och hur

STARRARPS BYALAG

har haft byastämman och majgille hos årets ålder kvinna Ann-Britt Thörnblad och ålderman Tommy Kristiansson.

Där beslöts att åldermanspar för 2017 ska

långt vi ska cykla och sist men inte minst, var vi ska stanna och fika! Alla cyklar i sin egen takt, vi väntar in varandra vid fikaplatsen och efter fikan cyklar vi gemensam hemåt.

Tycker du att detta låter som något för dig? Då är du hjärtligt välkommen följa med oss, du behöver faktiskt inte ens bo i Starrarp för att delta, det enda du behöver är en cykel och en fikakorg!

Tiderna för byacyklingar (1 gång/mån. under juni-sept.) sätter jag upp på busskuren i slutet av maj och ingen föranmälan behövs.

vara Ewa Andersson och Lasse Pettersson. Brännbollscoacher blir Johan Linde och Tommy Alatalo. Att träningstiderna kommer att anslås på busskuren och att träningen blir hos Therese och Johan Linde.

FRENNINGE-ALMANACKA

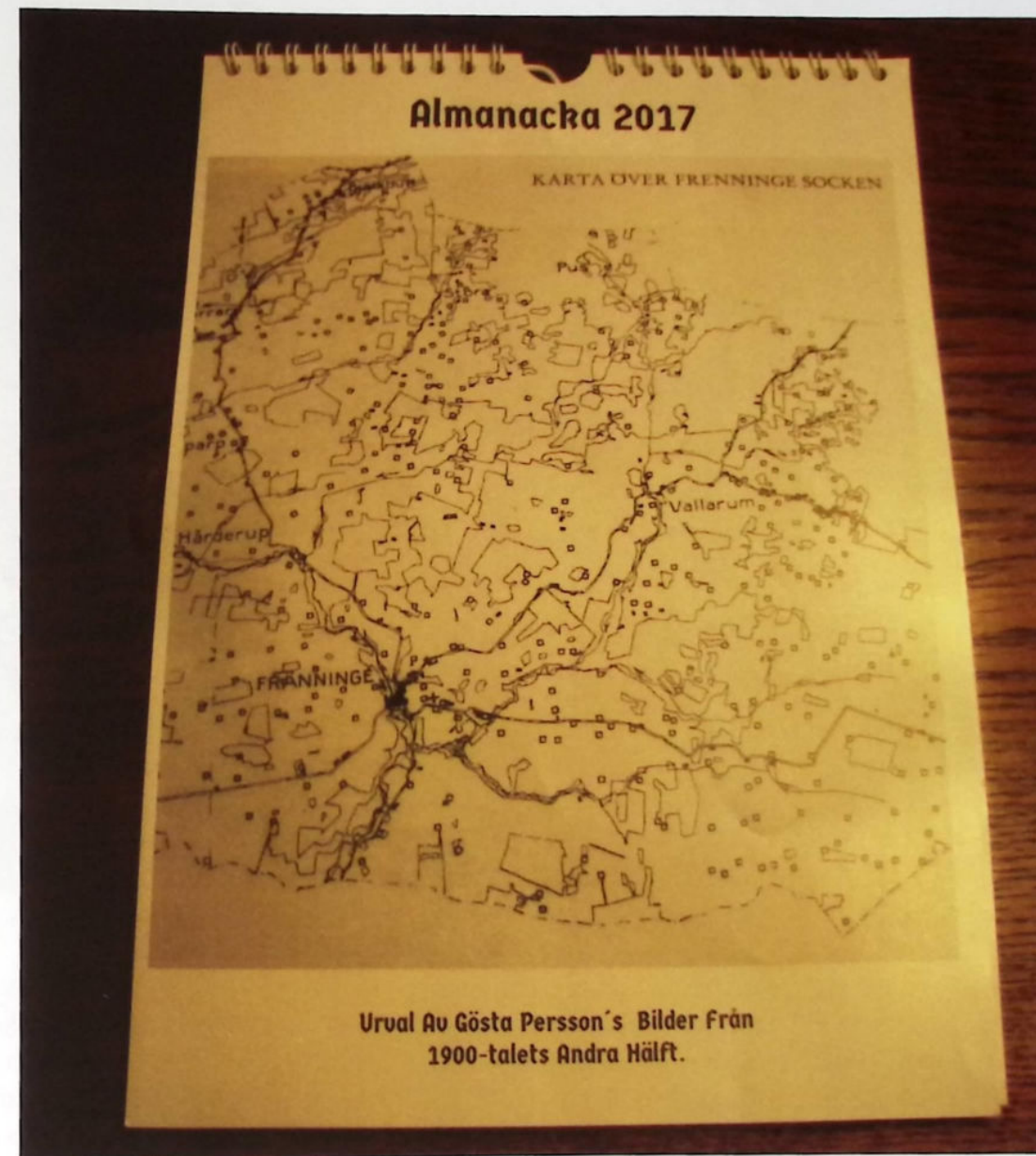
- För första gången någonsin! -

Vi i föreningen Frenningeboken har valt ut fotografier ur Gösta Perssons arkiv och skapat en unik väggalmanacka med bilder från livet i Frenningebygden under 1900-talets andra hälft. Finns nu till försäljning!

Pris: 100 kr. Köper du två betalar du 175 kr.

Kontakta:

John-Erik Ottosson	0702 325 302
Anne Laxmar	0733 147 808
Bertil Persson	0706 016 130
Eva Gantell	0702 998 756
Dan-Ove Andersson	0708 470 406

HÅRDERUPSPOSTENS ADRESS & FÖRSÄLJNINGSTÄLLEN.

Bertil Persson
Starrarpsvägen 266-29,
275 68 Vollsjö.

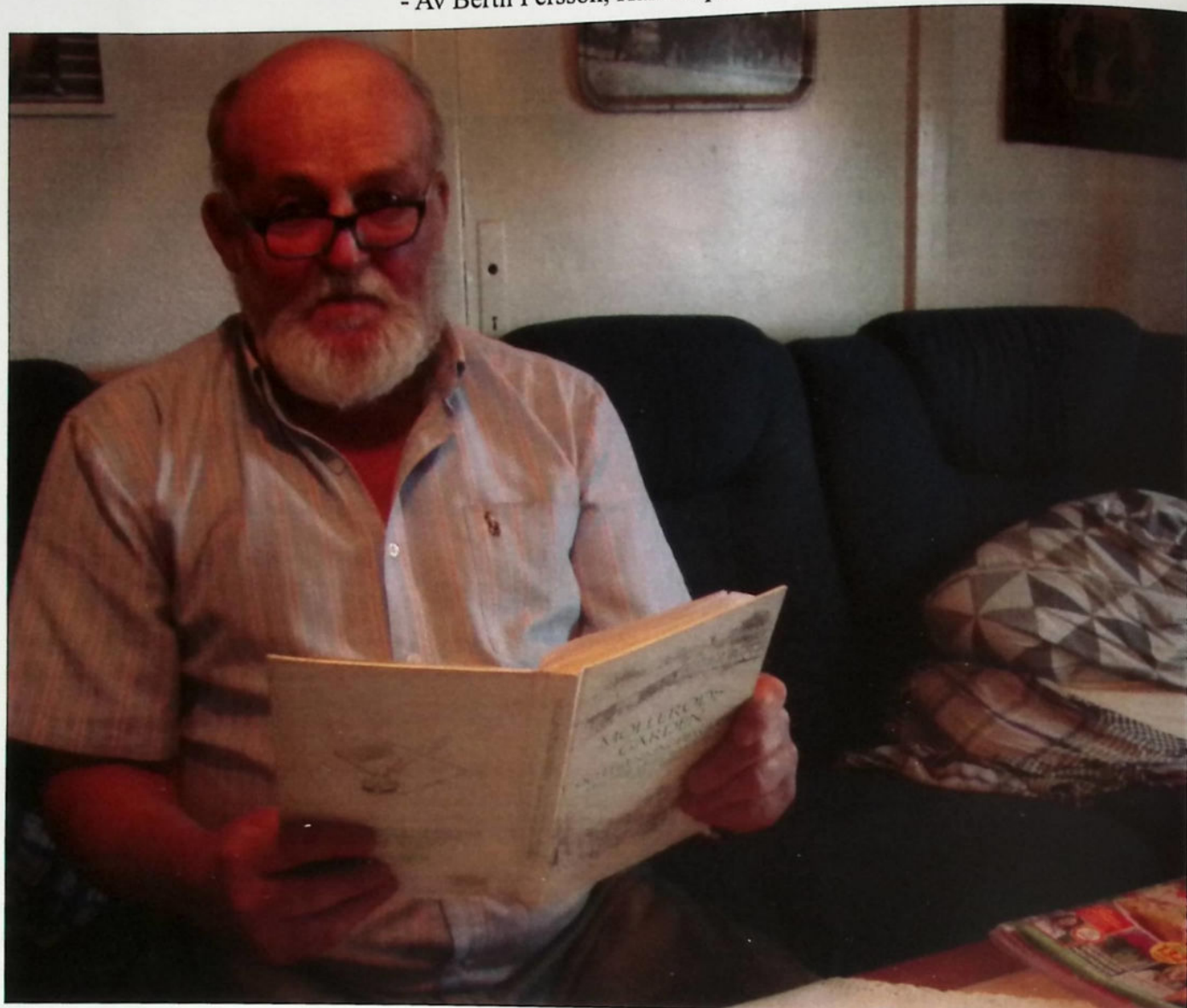
Mail: bertilihultet@hotmail.com
Tel: 070-6016130.

Sune Sörenssons Bil, Starrarps ora.
Thuleslund, Frenninge.
ICA-nära, Vollsjö.
Blomstershopen, Vollsjö.
Anders Färg, Sjöbo,
Önnköps Livs.
Gösta Hansson Hörby, 070-554 41 25

HAN ÄR FRENNINGEBÖCKERNAS MEST HÄNGIVNE LÄSARE

- Av Bertil Persson, Hårderupshult -

Föreningen Frenningeboken har under årens lopp givit ut 4 böcker om frenningebygdens historia. Den förmodligen flitigaste läsaren av dessa böcker bor dock inte i Frenninge, utan i grannsocknen Östraby. Det är Rolf Crona i Sniberup. Han har bokstavligen läst sönder frenningeböckerna. Inte undra på det. Rolf läser nästan dagligen en bit i någon av de fyra böckerna.

- Jo, det stämmer, jag läser oftast innan jag somnar. Det blir inte alltid så lång bit, men det är nästan dagligen, berättar Rolf.

Favoritavsnittet är Per Jönssons dagbok, som utgör huvuddelen i boken Mollerödsgården.

- Det ska vara berättelser om sånt som verkligen har hänt, understryker Rolf. Påhittade berättelser är inte

intressant. Sånt läser jag aldrig.

Om hur livet levdes förr och om människors livsöden är sånt som intresserar Rolf. Det blir ofta en insikt om hur mycket som har blivit bättre och påminner t.ex. om det svåra liv som de flesta kvinnor levde förr i tiden. Många barn och slit och släp både inne och ute var vardagen.

- Nej, jag tröttnar aldrig på verkliga berättelser, säger Rolf och visar upp en sliten frenningebok där pärmen har skiljts från sidorna.

En annan bok, som alltid ligger inom räckhåll, är Gods och Gårdar från 1944. Där finns svar på många frågor, menar Rolf. Och visst är det så som han och jag är överens om att, Gods och Gårdar är mer läst än bibeln på den skånska landsbygden.

Rolf besitter en mycket omfattande kunskap om sin egen hembygds historia. Denna kunskap kommer väl tillpass när han nu tillsammans med Nils-Martin Andersson, Rose-Marie Frank Palm m.fl. har börjat samla historiska fakta om gårdarna i Oderup.

FAKTA OM FRENNINGEBÖCKERNA

Frenninge sockens historia.

Utgavs 1987. Det är en brett upplagd hembygdshistoriebok. Pris: 100 kr.

Mollerödsgården med Pehr Jönssons dagbok 1855-56.

Utgavs 1991. Förutom den omfattande dagboken, så finns kapitel i flera olika ämnen. Pris: 90 kr.

Frenninge socken i ord och bild genom 100 år.
Utgavs 1995 Hundratals gamla fotografier med texter. Pris: 150 kr.

Liv och leverne i Frenninge socken.
Utgavs 2009. Många olika kapitel i många olika ämnen. Pris: 200 kr.

Paketpris: 500 kr för alla böckerna. Totalt långt över tusen sidor.

Ring gärna och beställ böcker genom föreningens ordförande:

John-Erik Ottosson, Vallarum. Tel: 070-2325302 eller undertecknad 070-6016130.

HULTET eller ÄNGLAGÅRD

- Av Maria Ohlin, Härderupshult/ Lund -

Sommaren 1995 var vi på bilsemester i Danmark. Barnen var små, 5 och 2 år gamla. De tyckte att bilresorna var tråkiga, maten konstig och dessutom saknade de sina leksaker därhemma. Det var mycket gråt och gnäll under den resan. Vi vuxna ångrade att vi inte stannat hemma. Efter den resan bestämde vi oss för att köpa en stuga på landet. En stuga dit vi kunde åka på helgerna och skolloven medan barnen var små.

Vi var och tittade på det lilla huset i sänkan, strax söder om dansbanan i Härderupshult, kring påsken 1996. Hela familjen blev omedelbart förälskade i huset, i skogstomten och i bokskogen runtomkring. Precis som vi hade planerat kom vi att tillbringa nästan alla veckoslut och lov i Härderupshult och gör så fortfarande – trots att barnen för länge sedan är utflugna.

Många år senare fick vi nya grannar i stan. Det var Erica och Kristian Lillö. Döm om vår förvåning när det visade sig att Erica var kyrkoherde i "vår" församling på landet.

I våras skaffade jag mig en systemkamera, som jag önskat mig så länge. För att lära mig utnyttja kameran maximalt så anmälde jag mig till en fotokurs. På kursen fick vi olika hemläxor bl.a. uppgiften att göra ett fotoreportage om en speciell händelse eller om en speciell person. Sen skulle man välja ut 6-8 bilder och visa upp för läraren och de andra kursdeltagarna.

Jag frågade Erica om jag fick följa med och fotografera henne en dag på jobbet. Det fick jag gärna.

På pingstdagen skulle det vara en friluftsgudstjänst i Hultet så jag gick dit med min kamera. Dagen var solig men kall. Bokträden och vitsipporna hade precis slagit ut och Hultet var så vackert som det bara kan vara i maj.

När jag visade mina bilder på fotokursen så sa min lärare att det är precis så han föreställer sig Änglagård.

SLIPSTENEN

- Av Marianne Olsson Friberg, Löddeköpinge -

Folk som är födda på 30-40 talet vet hur en slipsten ska dras! Slipstenen fanns överallt på gårdarna, hemmanen, ja överallt där behovet av en vass egg behövdes.

Så alldagligt ting som en slipsten tänkte vi inte på, den fanns där bara. Men vad var det som inte ens fanns i Amerika under den stora emigrationen? Tydligen inte slipstenar. Fina Kajsa i Vilhelm Mobergs "Utvandrarna" medförde en slipsten från Öland till sin son Anders Månsson i nybyggerlandet. Tyvärr ramlade den i havet vid landstigningen.

För personer i min ålder vet vi som växte upp i den tidens bondesamhälle, vad en slipsten var. Obemärkt långa tider på året, undanställd i en hörna med ett halvt bildäck under som vattenbehållare eller i bästa fall en snyggt snickrad behållare.

Idag kan jag inte tänka mig att det finns slipstenar som används. Elströmmen var en "revolutionerande uppfinning" på 30-talet som gjorde en hel del arbete lättare att utföra. Men elledningarna hade inte nått ut till alla byar och småhemman och det gjorde att allt arbete ute på småorterna utfördes efter tidigare generationers arbetsmetoder.

Den yngre generationen var inte van vid annat än att utföra ålagda arbetsuppgifter på vedertaget sätt. Ett gissel för många barn var säkerligen att dra slipstenen. Enformigt, malande men mycket lämpligt för ungar att utföra.

På slipstenen slipades liar, slätter- och bindareknivar, bedeknivar, gallringsjärn, brödknivar bl.a. Skärpan provades med tummen, det var en konst att slipa t.ex. knivar så de inte blev dubbeleggade.

Lien var nog det redskap som slipades mest, den användes nästan dagligen på sommarhalvåret. Det höggs grönt till grisarna, till kalvar m.m., det höggs runt åkrar så slättermaskinen eller bindaren skulle kunna vända. Vid varje hörna på åkern höggs en rejäl "vändplats" framförallt för bindaren. Det som höggs av spannmålsväxter för bindarens framfart var särskilt trist.

Att binda nekar efter lien var givet och när neken var bunden skulle den hålla att skaka ordentligt. Korn var särskilt avskyvärt att binda, eftersom det var korta strå att sno till bandet och det stacks obeskrivligt.

En spann vatten i hon under den tunga och stora sandstenen, sedan vevade utkommenderad unge att dra runt i hukande ställning ... det var otänkbart att neka. Först ena sidan av skäran, sedan andra och till sist en ytterligare finslipning för att förhöja skärpan som provades med tummen. En halvtimme kunde det ta.

Betydligt jobbigare blev det när det var dags att hugga klöver. Då var det dags att slipa de långa knivarna till slättermaskinen. Dessa knivar bestod av en massa tänder med egg på båda sidor. När kniven var monterad löpte den fram och tillbaka under slättermaskinens fingrar och skar på så sätt av gräset. När skärpan på tänderna började mattas var det dags med en ny sliprunda. Det fanns vanligtvis två knivar tillgängliga, så det var bara att byta. Men när dessa två knivar skulle slipas tog en väl tilltagen sliprunda vid veven vid.

Ibland fanns det någon sten eller annat på klöveråkern som tänderna slog i och bröts av och var reservlagret av "lösblad" slut, så fick någon snabbcyklande unge kasta sig på cykeln och köra ner till Dahlkvists järnaffär och köpa nya. Lång väg ska jag säga och aldrig var det tal om att "köp dig en glass i Vollsjö". Det fanns nog inte pinnaglass till vardags förresten när jag tänker efter.

När höet var avslaget gick vi och vände de långa hösåtarna med en "tjyva" så att de skulle torka.

När välståndet steg kom en hösprätt till gården och den sparade mycket tid. Det torkade höet räfsades ihop med hästaräfsan, ett absolut nödvändigt redskap och ungar kunde köra den. Nu tog höstackningen vid. Ett rätt nöjsamt arbete om "byrorna" bara blev på plats och inte kanade av när man vände ryggen till.

Några hässjade sitt hö bl.a. Herman Jönsson och även Ekliden i Vallarum hässjade. Jag tyckte att hässjorna såg lite finare ut än höstackarna. Vad jag vet, så krävdes en särskild s.k. släpräfsa, som samlade ihop höet till hässjorna. Till hässjorna krävdes mycket material framförallt den s.k. dubbelhässjan. Linhässjan var lite enklare med mindre virkesåtgång.

Efter ca 1 vecka kördes det väldoftande höet in om vädret varit nådigt, annars kunde det vara ett elände om det regnade innan det blev stackat. Då fick det sprättas och sprättas tills det var torrt och kunde stackas.

Vi hade höet på "gällen" och stack upp det genom en glugg ovanför stallporten. Andra halvan av gällen var för halmen. Far inköpte en höpress och den monterade upp på gården med en stege från pressen till gluggen för balarna att glida på. Sedan gällde det att mata höet i pressens giriga gap. Pressen drogs via en rem av en elmotor och det var alltid uppskattat om remmen flög av. PAUS och vattendrickande medan remmen lagades.

På gällen stod vi arbetsföra ungar och slet ont och asade de tunga höbalarna in och packade och lavade. Höet saltades varje varv, varför kommer jag inte ihåg.

Om höet inte var torrt brände det ihop till illaluktande sörja eller möglade, vilket var farligt för djuren. Det fanns även de som blåste in höet och då riktades blåsröret efterhand som "gällen" blev fullpackad i olika riktningar.

Det talades om att på Hårderupsgården blåste ägaren in sin stackars fru i ett hörn med klöver över henne. Hon var för lätt för att stå emot blåsandet.

Men hödoften – en ljuvligare doft kan jag inte komma på. När jag på sommarkvällarna cyklade ner till Frenningebadet, så låg denna underbara doft i sänkorna t.ex. vid Bromsbacken och vid Nils Ols hönsahus och slog mot en sommar sommar! Cykel är oslagbart för att uppleva dofter och naturens närhet.

Nu kom de långa bindareknivarnas tid. Veva och dra i timvis, men ingen visste något annat sätt så vi drog.

De som inte hade självbindare hade något som kallades avläggare. Den band inte säden, utan den matades ut i knippen och fick bindas för hand. Vi hade självbindare och den drogs av tre stycken hästar. Det var vackert att se och det krävde god körvana.

Bindaregarn, vad det var användbart. Binda om äggalådan, det fanns folk som använde det som livrem, i värsta fall kunde man vid punktering linda många varv "säckabann", som det kallades, runt däcket.

Bedeknivar, bedegallror samt brödknivar slipades då det behövdes och det var ett lättsamt slipande, som man inte knäckte ryggen på vevaren.

Det är länge sedan det fanns behov av dessa slipstenar. De har skattat år förgängelsen, men dyker ibland upp i minnet när jag vid gamla ödegårdar ser en slipsten ligga bland nällestånden.

DIREKTFÖRSÄLJNING AV ÄGG I BJÄLKHULT

- Av Bertil -

Brittas ägg kommer direkt från hönshuset. Man hör kacklet i hönshusets förstuga. Där sker försäljningen genom självbetjäning. Det är närmare 30 år sedan direktförsäljningen började. Det har

gått utan problem i alla år. Hönsen har frigång och man kan få se dem lite varstans runt husen.

Välkomna hit hälsar Britta!

NYTT I STARRARP

- Av Ewa Andersson, Grönalund -

Nu har vi fått ett eget bibliotek här i Starrarp. I den nya busskuren finns lådor med böcker för alla åldrar och det är dessutom öppet dygnet runt. En annan fördel är att det inte finns återlämningskrav.

Vill ni behålla böckerna så var så god! Det behövs inte heller lånekort! Är det för trångt i era bokhyllor hemma går det bra att lägga överblivna böcker i busskuren.

Tala om för alla att det finns böcker här. Det är öppet för alla!

Bild: Theresa Nybo studerar boklådornas innehåll.

SPORTSIDAN

- Av Erik Hansson, Romnahög -

Efter förra årets milda kritik av sportinnehållet i Hårderupsposten blev jag omedelbart anställd som tidningens sportreporter (oavlönad). Min första tanke var att det finns ingenting som hänt i idrottsväg i den här bygden under 2015, om man bortser från att Inge Andersson och Tommy Kristiansson cyklade ikapp hem från midsommarfirandet i Hultet.

Men jag höll på att missa en anmärkningsvärd prestation nämligen att 63-årige Sven Åkerblom avverkade en Svensk Klassiker (Vasaloppet, Vätternrundan, Vansbrosimningen och Lidingöloppet). Om nu Hårderupsposten haft en bragdmedalj att dela ut borde Sven fått denna.

Vasaloppet borde vara svårast att förbereda sig för och att genomföra för en lantbrukare från den skånska myllan, därför koncentrerar jag berättelsen till intervjun med Sven omkring detta lopp.

"Hur förbereder man sig och klarar av Vasaloppet?":

Ca 6 månader innan start bestämmer man sig och skickar in anmälningsavgift, samtidigt bokar man mat och logi under 2 dygn i Mora eller Sälen. Därefter är det hård träning var tredje dag fram till start-datum som gäller, löpning, cykling, rullskidor.

Styrketräningen bedrivs genom att slita extra på ensilage och gödsel, intervallträning kan bestå av att springa efter förlupna ungdjur. Måttstockar på att vara förberedd är att man bör kunna springa en mil i jämnt tempo och helst ha avverkat sammanlagt ca 40 mil på rullskidor eller riktiga skidor. Man behöver träna att klara ansträngning i kyla och även att inta vätska och mat under passen.

Ett vanligt fenomen dagarna innan loppet är

kolhydratladdning. Detta går till så att man vid varje måltid äter sig proppmätt, därefter tar man en portion till.

När man står och fryser på startplatsen återstår det roliga men det lurar fortfarande en del faror. Två kriterier gäller: Fullt frisk och loppet skall till varje pris genomföras. Överdragskläder kan stoppas i numrerad påse och kastas in i en fälla, sedan finns dessa vid målgången. Alternativt kan man ha gamla kläder på sig och bara offra dem.

Vid startplatsen finns ett ganska stort antal bajamajor, vilket behövs. Många har kolhydratladdat och nervositeten gör sitt. Det är en oförglömlig upplevelse att som 50:e person i mörker besöka bajamajan.

Själva loppet är en blandning av njutning och omänsklig plåga. Redan från början måste man fylla på vätska och näring, blåbärs-soppa och rågbullar som näring, buljong för saltets skull och därigenom undvika kramp. Utförs-löporna är orsak till ödesdigra incidenter, faller en faller alla. En bra regel är att börja loppet oförskämt lugnt och sedan åka på vilja resten.

Vid målgången är man så utpumpad att skolungdomar får plocka av skidorna och ta hand om dessa. Om man gjort rätt på morgonen finns de personliga tillhörigheterna uppställda i nummerordning 100m från målet, sedan bussas man till duscharothen härlig måltid.

Fotnot:

Även Emil Åkerblom, Martin Sturesson, Marlene Nilsson och Johan Nilsson, alla från bygden, genomförde klassikern 2015.

KOM TILL HÅRDERUP!

- Sune Perssons uppsats i klass 3 i Samrealskolan i Hörby den 16 april 1956. -

Ställ Er och titta ut genom ett fönster! Då ser Ni kanske några träd eller buskar. Jag beklagar dem, som inte gör det. Om Ni då har någon liten känsla för naturen, upptäcker Ni säkert, hur det börjar spritta och knoppas där ute. Tänk efter vad detta fenomen innebär! Ja, just det. Det är våren, som nalkas, denna tjusande årstid, då allting vaknar upp ur sin djupa vintersömn.

Det är just vid denna tid, som Hårderup är så vackert. En del människor märker det inte, men jag och många andra gör det, och jag hoppas innerligt, att just Ni skall göra det. Alltså, när Ni en lördag i maj planerar söndagsutflykten, ställ då färdan till Hårderup!

Ifall Ni kommer västerifrån, åker Ni förbi en glittrande damm, där svanar och ankor simmar ovanpå den himmelsblå vattenytan, och karp och mindre fiskar simmar under. Om Ni kommer två månader senare, kan Ni även beundra de gula näckrosorna, som växer där.

När Ni sett Er mätta på detta – ifall Ni kan det – fortsätter Ni uppför en liten backe. Därefter svänger Ni till höger, men måste åter stanna, för att njuta av den vackra tavla, som ni plötsligt upptäcker i öster. Det är granskogen Ni ser. Vid dess bryn ligger små röda stugor, ur vilkas skorstenar röken sakta ringlar sig upp mot den ljusa vårhimlen.

Plötsligt upptäcker Ni emellertid någonting ännu vackrare, nämligen bokskogen i söder. Skogen kallas av ortsbefolkningen Hultet. Ni fortsätter längs den ringlande vägen, som löper mellan gårdarna och stugorna. Ni åker förbi handelsboden och är snart vid den lilla stigning, som kallas Hultabacken.

Sedan Ni besegrat backen, åker Ni in i skogen.

Jag försäkrar, att Ni då utbrister;

”Oooh, vad här är vackert!” Man känner sig så högtidlig, att man nästan ryser av känslan. Det är som om man kommit in i ett tempel. Visst kan all skog vara vacker på våren, men det finns säkerligen ingen, som kan mäta sig med bokskogen.

De ljusa stammarna, som liknar pelarna i en pelarsal, vilka uppbär det sagolikt vackra, ljusgröna lövverket, ja detta är enastående, som inte kan beskrivas i ord, det måste ses. Men det är tyvärr endast ungefär en vecka, som denna prakt råder. Sen blir bladen mörkare och därmed inte så vackra längre, men innan dess bör Ni ha varit i Hårderup.

Naturligtvis finns det även massor av blommor på marken. Sippor, gökärt, vårlök m.fl. vackra vårblommor trängs om utrymmet, och därför måste Ni vara försiktiga, så att Ni inte sätter Er på någon blomma, när Ni skall äta Er matsäck, och ve den som kastar papper, höll jag på att säga.

Mycket, mycket annat finns att beundra i Hårderup, men det får Ni upptäcka själva, när Ni kommer dit.

Slutligen får vi hoppas, att det blir vackert väder, när Ni kommer. Hårderup är nämligen vackrast då.

Välkomna!

EN BEKÄNNELSE

År 1956 gick min bror Sune i 3:an och jag i 1:an på realskolan i Hörby. Svenskläraren i Sunes klass gav eleverna, att i en uppsats, beskriva sin hembygd.

Sunes uppsats har ni just läst. Han fick högsta betyg för sin svenska och för den fina och inspirerande beskrivningen av sin hemtrakt. Jag läste den också och blev lite avundsjuk, för så poetiskt och målade skulle inte jag kunna uttrycka mig.

Efter en tid fick även min klass ett liknande uppdrag. Då kom jag att tänka på min brors uppsats, som jag kopierade nästan rakt av!

Detta uppdragades! Jag tänkte inte på att våra respektive svensklärare var gifta med varandra. Fy vad jag skämdes inför lärare och rektor. Min uppsats blev naturligtvis inte godkänd.

Skönt att efter sextio år få lätta sitt hjärta.

Berit, Sunes syster.

VOLLSJÖ VANN BRÄNNBOLLEN

- Av Bertil Persson, Hårderupshult. -

Årets brännbollsturnering mellan byalagen i Frenninge, Starrarp, Vallarum och Vollsjo avgjordes på gräsvången vid Nils Månssons Friskola den 29 juni. Vollsjo vann tävlingen. Efter prisutdelning vid statyn Ljusets Bonde samlades alla runt grillarna, där Siv och Lars hade förberett allt. Thuleslund sponsrade ingraveringen i Skumpakannan.

Efter nedläggningen av Frenninge Sparbank förvaras inteckningskannorna tills vidare i privat säkerhetsskåp. Någon efterlyste statistik från turneringarna.

Här kommer lagens olika segrar:

Frenninge byalag vann:
1991, 1992, 1995, 2001, 2002, 2006.
Totalt 6 gånger.

Starrarps byalag vann:
1990, 1996, 1998, 2007, 2008, 2009,
2010, 2014, 2015.

Totalt 9 gånger
Vallarums byalag vann:
1993, 1994, 1997, 1999, 2000,
2003, 2004, 2005.
Totalt 8 gånger.

Vollsjo byalag vann:
2011, 2012, 2016.
Totalt 3 gånger, men de har bara varit med halva tiden.

År 2013 blev turneringen inställd p.g.a. regn.

Inför framtiden vill jag meddela att jag vill lämna uppdraget som tävlingsledare och hoppas att en ny kraft vill ta över. Hoppas byalagen kan föreslå någon ny? Föreslår därför ett möte med byalagen efter nyår om en lösning.

Jag kommer att meddela detta på Skumpens styrelsemöte efter nyår. Hoppas att denna trevliga mötesplats, som brännbollskvällen är, kan fortsätta med ny ledning.

TRAKTORVÄNNERNA HÖSTPLÖJDE

- Av Bertil Persson, Härderupshult. -

Krister Sjölin, Starrarps ora/Härderup och Bo Nilsson, Starrarp deltog i den årliga höstplöjningen med veteranekipage i Brandstad. Krister körde med en Fordson Major från 1956 och den drog en 2-skärig Kvernelandsplog. Bosse körde med en Volvo Viktor från 1957 och en Arvikaplog.

Det var föreningen Traktorvännerna, som hade kallat till samling för gemensam höstplöjning. Föreningen bildades för 3,5 år sedan, men har föregåtts av liknande föreningar för veterantraktor och därtill hörande maskiner. I höst har föreningen arrangerat plöjning på 3 ställen i södra Skåne. Föreningen är öppen för alla och de kommer också från vitt skilda delar av Skåne och även från Småland och Danmark. Medlemmarna är i alla åldrar, ja faktiskt i ett spann på så mycket som 100 år.

- Det här är inte minst en social grej. Det är jätteroligt att träffa likasinnade, utbyta erfarenheter, få tips om var det finns maskindelar, studera traktormodeller och få nya kontakter, säger Per-Ove Persson eller Popen, som han mest kallas och han är ordförande och en drivande kraft i föreningen.

Nostalgikänslan är påtaglig. Igenkänningsfaktorn från flydda dagar ger glädjekänsla. Medelåldern är av naturliga skäl hög och detta utgör ju också ett problem.

- Jo, medelåldern är hög, men desto roligare när man ibland får lära ungdomar att köra, säger Popen. Själv har han 30 veterantraktorer av olika märken och han var väl rustad för höstplöjningen med sina 11 plogar.

I årets upplaga av Brandstadplöjningen deltog 27 ekipage i härligt höstväder. Tidigare i år återstartade Traktorvännerna också arrangemanget Tändkulans vänner i Degeberga.

- Alla är välkomna att besöka våra arrangemang, hälsar Popen.

Besök: traktorvannerna.se på nätet. Där finns bland filmklipp bl.a. en snutt från Starrarpskorset.

FRENNINGEBADET 70 ÅR!

- Av Ewa Andersson, Grönalund, Starrarp. -

I somras firades en fräsch och pigg 70-åring. Den stora dagen inleddes med uppvisning av alla simskolebarnen, som visade vad de lärt sig. Att hoppa från bassängkanten kunde alla. Jag följde deras flitiga tränande hela veckan innan.

I år deltog 141 barn uppdelade i nybörjare-, mellan- och märkesgrupper. De allra minsta, 36 barn var med i plask och lek.

Högtidstalare och promotor var Ernst Persson, son till badets grundare läraren Nils Persson. I många år talade han sig varm för att anlägga ett bad här i Frenninge. När det stod klart 1946 drevs det länge av Frenninge-Vollsjös gymnastikföreningen. Ernst berättade många minnen från den tiden och berömde alla på något sätt inblandade för att det är så fint fortfarande. Sedan

var det dags att fira alla som tagit simmärken av olika valörer. De pryddes med fina lövkransar på huvudet och simmade iväg längs hela bassängen. Mellan de olika simuppvisningarna framförde badpersonalen en teaterföreställning.

Tack för den! Bra gjort!

ÅRETS SKUMP

- Text Bertil Persson, Härderupshult. -

Christer Jönsson, Frenninge, har bokstavligen dansat sig till utmärkelsen Årets Skump. I motiveringen står: För långt och engagerat ledarskap inom Vollsjö Danssportklubb till glädje och nytta för alla åldrar i vår bygd och för att ha förmedlat en positiv bild av Vollsjö runt om i Sverige.

Christer fick ta emot medalj, diplom och blommor vid prisutdelningen på Hultivalen den 9 juli.

Efter prisutdelningen visade Christer och hans vänner i Vollsjö Danssportklubb upp en uppskattad kavalkad av danser från olika epoker.

Bild:
Caj-Sune Lagnebo, Ystad,
Kjell Gulin, Hörby

HULTIVALEN 2016

- Text Bertil Persson, Härderupshult. -

Ännu en lyckad Musikfest i Härderupshult. Här följer namnen på de medverkande:

Per Söderhielm.

Nils-Ove Persson och Kjell-Åke Persson.

Sång o Synt:

Maj-Lis och Caj-Sune Lagnebo.

Mattias Haglund.

Källarmästarna:

Susanne Lantz Svensson, Lars Eriksson, Nils-Olof Olsson, Bengt Andersson och Henrik Falkenberg.

Seniorkören i Vollsjö:

Carla Åkerblom, Doris Ivarsson, Inger Persson, Rut Persson, Lillemor Ekberg, Ann-Marie Hansson, Bengt Olsson, Anita Andersson, Gulli Lindvall, Margit Friberg, Viviann Nilsson, Ove Andersson och Stig Friberg.

Nils-Ove Person, Göran Lassing och Sven Ulatofta

Random Dice:

Anna-Maria och Lars Eklöv och Per Andersson.

Frosta Folkdanslag.

Helgonet:

Alex Lagerrot, Pontus Åkerblom, Daniel Persson, Sebastian Nygren och Martin Frick.

Odin Wernersson och Christina von Mentzer.

The Poppels:

Jonas Karlsson, Jennie och Staffan Haglund och Tony Holmesson.

Spontanrock:

Paul Andersson, Oscar Andersson, Pontus Åkerblom, Daniel Persson och Martin Frick.

Frida Stefansson och Christina von Mentzer.

Presentatörer:

Sven Ulatofta, Paul Andersson och Oskar Andersson.

Emma Olsson och Teresa Stasiak

Sven Ulatofta och Nils Ove Persson

Ljudmix:

Daniel Persson, Nils-Ove Persson och Paul Andersson.

Vollsjö Danssportklubb:

Christer Jönsson, Mia Mårtensson, Fritz Hallgren, Ann-Kristin Nilsson, Daniel Fredriksson, Cecilia Andersson, Mattias Jeppsson, Camilla Persson och Marina Juhasz.

Scenarbetare:

Inge Andersson, Oscar Andersson, Gösta Hansson, Monica Rörstam och Bertil Persson.

Göran Lassing

Servering:

Ö. Sallerups Kulturhus.

Popul Wuh:

Marcelo Torrez, Juan Cosanellas Leiva och José Ferrer.

Stort TACK till alla som gjorde denna musikfest möjlig, inte minst den talrika publiken.

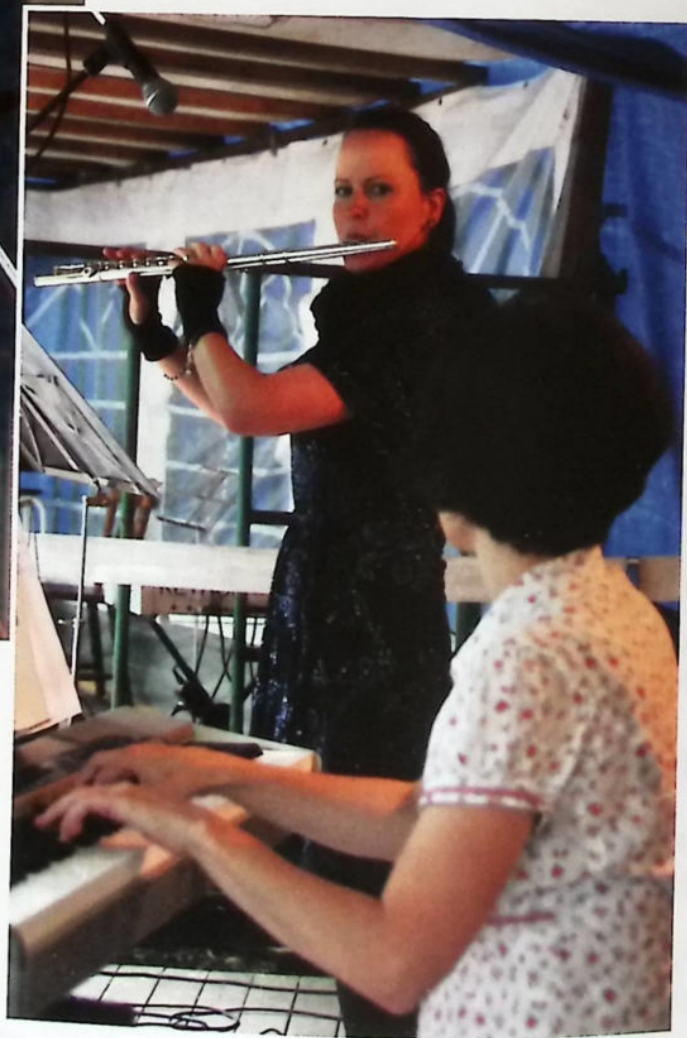
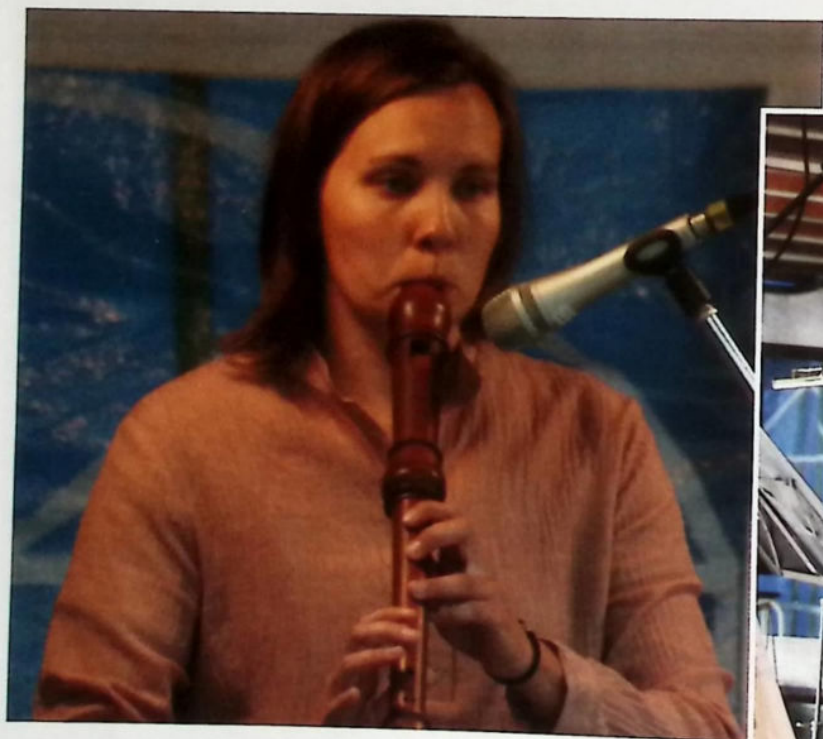
David Kjäll

Hoppas vi alla och fler ses på nästa Hultival, som blir lördagen den 8 juli 2017.

Jack Scholl med Kevin, Jacklin och Melodie.
Katarina Nilsson

Välkomna!

Susanne Ruijsenaars, Mårten Petersson och Robert Petersson

TILLÖKNING I FAMILJEN

Det är Emma och Roger i Starrarps ora som har fått en påg, som heter Simon. På bilden ser vi också storebror Måns, medan storebror Filip saknas på bilden.

Bild:

Ett magiskt sommarminne från Lotte och Christina i Starrarps ora. Puus Kronopark i bakgrunden.